... sek 10 ...

Byxe oronuudai proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

Mynөөderei noomerto:

Staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiiji delgeryylje.
Minii xydelmeriiin ooped.
Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce.
Socialiis malazalai tezeelei xysete baaza baiguulaja!.

...TAALINSKA GURBADUGAAR TABANZILEI ...EREMZETE SOCIALIIS SOREVNOVAANIIIJI DELGERYYLJE

...KP(b)-ein XVIII istoriiçeska ...zd bolbol Leeninske—Staa...a CK-ei ba araduudai ge...lьna voozdь nyxer Staali... xytelberi doro tuilagdahan ...ujixe ilaltanuudai itoogiiji ...aba. Socialiizmhaa kommu...nda şata damzan orolgiin ... polosaa soo jabuulagdaxa ...i jixe xydelmerinyydei ...graammiiji.ygebe.

...ne xadaa manai orondo ...mmuniizmiin dyyren torzest...goi tylөө temeselei xysen ty... zebsegiinь bolno. Ilahan so...izmiin oronoi xydelmerişed, ...ozno tariaaşad, soveed ...iilgeence bolbol inag voozdь ...er Staalinai, nyxed Mooloto..., Zdaanovoi ba busadai dok...uudiiji, sjeezdiin togtoom...ud ba materiaalnuudiinь ...beriiin ba politiiçeske xy...ges debzelteer ugtaa. My... Staalinska gurbadugaar ...zilei neremzete socialiis ...novaani xadaa xaana-xaa..., aradai azaxiin halbari ...nde delgerbe. Ene xadaa ...omiiçeska talaaraa tyryy ...aliis oronuudiiji, manai ...i xysexe ba urdanь oroxo ...tenь, tuilai jixe udxaşa...i ba tus zorilgiiji şildxel... tyges xysete zebsegiinь ...

...P(b)-ein XVIII sjeezdiin ...mzete socialiis sorevnovaa...daa өөriingөө gaixamşag ...ьtaaduudiiji xaruulaa. Zi...ede, Ulaan-Ydiin gospa...dstviin sydoremoontno ...doi nyxer Rozenkiindiin ...da bolbol tus sorevnovaa...orolsozo, abhan ujalgaa ...en dyyrgee, maart harlin... yiledberiiin programmiiji ...roc. dyyrgebe.

...n sydoremoontno zavoo...odo bolbosoruulxa ceex ... BKP(b)-ein XVIII sjeezd...leg bolgon, fevraalь ha...a yiledberiiin plaaniiji ... proc. dyyrgehen baina. ...Ydiin PVZ-oi instrymen...a ceexiin tyryy staxaa...ud bolbol XVIII sjeezdiin ...ee ba tereenei xydelme...baixa yjede erxim poka...ьnuudiiji xaruulbad. Şine ...onuudaa, nyxed Tyma...-511 proc. Kyyroçkin—...roc., dyyrgehen baixa ...anai respyyblike dotor ...yd ziseenyyd ton olon. ...P(b)-ein XVIII sjeezdiin ...ete socialiis sorevno...ar tuilagdahan amzalta... bexizyylge ba tedee...iam yrgedxelge bolbol ... şuxala xereg myn. ... oronoi ulaan stoliico—...agai xydelmerişed bol...noigoo byxii xydel...lte, inzeneerne-texniiçes...elmerilegşedte xandaza, staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiiji yrgen dalaisataigaar delgeryylxiiji uriba.

Tus uriaajinь, xydelmerişed, inzeneerne-texniiçeske xydelmerilegşed, yiledberiiin komandiirnuud, partiiina ba soveed xydelmerilegşed bolbol bajartaigaar demzeze, өөhediingөө xysen tyges entyziaazmaar, politiiçeske ba yiledberiiin debzelteer ugtaba. Ene xadaa yiledberiiin şine şine, gaixamşag amzaltanuudiiji tuilaxiin zaloog myn.

Manai respyyblikiin predprijaatinuudai olomiangan staxaanovcuud, udaarniguud, tereşelen tyryy ceexnyyd, predprijaatinuud bolbol staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsozo exilee. Zişeelxede, Ulaan-Ydiin PVZ-oi vagoon mexaniiçeska ceexiin staxaanovcuud, nyxed Bookov C.D., Zdaanov, Voliaajev gegşed BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin neremzete socialiis sorevnovaaniiiji delgeryylgede iniciaatornuud baigaa hen. Mynөө staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsood, erxim pokazaatelьnuudiiji tuilaza exilee gebel, yder ydereigөө yiledberiiin programmiiji 202—235 proceenthee dooso bişe dyyrgened.

Tereşelen, tus zavoodoi vagoon-sboorno ceexiin staxaanovcuud, nyxed Floora, Voolkov, Griişin ba busad, instrymentaalьna ceexte nyxed Koozerь, Kroomm, Kyyrçkin gegşed yder byxeneigөө yiledberiiin daabarinuudiiji 300 proc. xyrter dyyrgeze bainad. Gosparoxoodstviin sydoremoontno zavoodoi nyxed Zyybarev ba Zaarinovoi brigaadanuud bolbol tus socsorevnovaanida orozo, ydereigөө yiledberiiin plaaniiji 300—350 proc. xyrter dyyrgedeg bolbo.

Zygөөr, dursagdagşa sorevnovaani bolbol zarim predprijaatinuudta hulaar jabuulagdaza baihiinь temdeglexe xeregtei. Zarim ceexnyyd, brigaadanuud bolbol ene sorevnovaanida xysed orolsoodyi baina. Iime tula, staxaanovska xydelөөn ba staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiiji byri yrgen dalaisataigaar delgeryylxiin tula, byxii ba alibyxii ysloovinuudiinь byrin baiguulxa xeregtei. Tiigeed, socialiis sorevnovaaniiin aldarta znaami doro, şine şine amzaltanuudai tylөө ba tyryy kapitaliis oronuudiiji ekonomiiçeska talaar xysexe ba urdanь garxiin tylөө bolьşeviigşelen temeseje.

Gorodskoi komsomoolьsko aktiiivai suglaan

Apreeliiin 14-nei ydeşiin 6 çaasta gyrenei buriaad teaatrai ger soo Ulaan-Yde goorodoi komsomoolьsko aktiivai suglaan neegdehen baina. Xamta 100 garan xyn suglarba.

Preziidiymde, VLKSM-ei Obkoomoi ba Ulaan-Ydiin gorkoomoi biyroogoi çleengyyd ba BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin delegaad ba SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad nyxer **Ignaatьjev** hungagdaba.

Komsomoolьsko aktiivai suglaan xadaa xyndete preziidiymde araduudai voozdь ba inag nyxer **Staalin**, terenei dytiin soraatniguud nyxed **Moolotov, Kaganooviç, Voroşiilov, Kaliinin, Mikojaan, Zdaanov, Andreejev, Xryşçoov**, Beerija, Şveernik, Malenkoov ba Mixailov gegşediiji nerjeme aplodismeentnyyd doro hungahan baina.

Terenei hyyleer, BKP(b)-ein Obkoomoi ba Ulaan-Ydiin gorkoomoi sekretaarь, paartiiin XVIII sjeezdiin delegaad nyxer S. D. **Ignaatьjev** bolbol BKP(b) -ein XVIII sjeezdiin itooguud tuxai doklaad xebe.

Nyxer **Ignaatьjev** bolbol өөriingөө doklaad soo BKP(b) -ein XVIII sjeezd deere xehen nyxed Staalinai, Moolotovoi, Zdaanovai ba Manyiilьskiiin doklaaduudhaa, nyxer Voroşiilovoi ygehөө ton intereesne faaktnuudiiji citiirovelhen baina. Gadana, nyxer Ignaatьjev bolbol өөriingөө doklaad soo, ulasxoorondiin ene yjiin baidal tuxai, Soveed Sojuuzai araduudai, Staalinska xojor taban zilnyyd soo tuilahan aguujixe ilaltanuud tuxai togtozo xelebe. Myn tereşelen, nyxer Ignaatьjev bolbol BKP(b) ein ustaavta oruulagdahan xubilaltanuudai udxaşanariiji delgerengiigeer oilguulba.

Nyxer **Ignaatьjev** bolbol Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiiin ba liiçne nyxer Staalinai xytelberi doro leeninske-staalinska komsomooloi tuilahan ilaltanuud ba saaşadaa jabuulxa zorilgonuud deere delgerengiigeer togtozo xelehen baina.

Nyxer **Ignaatьjev** bolbol өөriingөө doklaadiiji, „Byxedelxein azalşadai bajar ba zargalai tulada, manai aguu jixe, bygedende dyte inag ba tyrel Staalin olon zilnyyd soo mandag!"—gehen loozongoor dyyrgebe. (Aktiivta xabaadagşad xyl deeree bodozo, nyxer Staaliniiji, yni udaan aplodismeentnyydeer xyndelne, zaal soohoo „**Nyxer Staalin mandag!**". „Uraa!" gehen abiaan garza aplodismeentnyyd ulam şangadana).

Aktiiv bolbol aguujixe voozdь, komsomooloi inag nyxer Staalinda elьgegdexe bajarai telegraammiiji jixe xyndeteigөөr, negen hanalaar abba.

Nyxer **Ignaatьjevai** doklaad tuşaa preenide 11 komsomoolьcuud yge xelebe. Yge xelegşed xadaa Leenin—Staalinai paartiiin istoriiçeska sjeezdiin togtoomzonuudiiji negen hanalaar haişaaxa zuuraa, saaşadaa xereg deerenь bejelyylxiin tylөө belen baihanaa medyylned.

Komsomooloi Ulaan-Ydiin gorkoomoi sekretaarь nyx. **Larioonov** bolbol өөriingөө vestypleeni soo komsomoolьcuudai, yiledberi deeree avangaardna roolь xaruulza, socialiis sorevnovaaniiiji udaridaxiiji temdeglebe.

Galindabaajev— („Kostioor") kleveetnigyydtei temesexe tuxai nelieed olon zişee xaruulba.

Nyxer **Kyyrenev** (sydoremoontno zavood) өөriingөө yge soo, BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin yje soo zavood deeree yzegdehen yiledberiiin debzeltiin ba staxaanovska xydelөөnei urgalta tuxai xelebe.

Yge xelehen nyxedyyd xadaa Staalinska gurbadaxi taban zilei xyndeleigede socialiis sorevnovaani tuxai ba azalşadai politiiçeske deeşelel tuxaida xelened. Aktiivai suglaan xadaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin togtoomzonuudiiji ton hainaar xelsexe zuuraa, nyxer Staalinai zaabariiji xereg deerenь bolьşeviigşelen bejelyylxiin tylөө belen baihaniiji xaruulba.

Nyxer **Ignaatьjevai**, asuudalnuudta xariuu ygehenei ba tygesxelei ygiin hyyleer, komsomooloi aktiivai suglaan bolbol BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin togtoomzonuudiiji haişaahan ba tereniiji xereg deerenь bejelyylxiin tuxai togtooliiji negen hanalaar abba.

ZURAG DEERE: Main negende zoriuulza, „Iskyysstvo" izdaatelьstvaar xeblegden gargagdahan plakaad.

(TASS-iin fotoxrooniko)

MODOBELEDXELEI SEZOONNO PLAANIIJI DYYRGEBE

Kabaanskiin lespromxoozoi, Taalovskiin modobeledxelei uçaastog bolbol modobeledxelei 1938 - 39 onuudai sezoonno plaaniiji apree iiin 1-nei yder dyyrgebe. Ende xydelm rilze baigaa „Baigal", „Krasnoarmeejec", „Pyytь socialiizm", „Kraasna niiva" kolxoozuudai modobeledxelei brigaadanuud xadaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin neremzete socialiis sorevnovaaniiiji ba udaarniçestviiji yrgenөөr delgeryylhenei rezylьtaadta xydelmeriiingөө bytөөsiin talaar byri hain pokazaatelьnuudiiji xaruulhan baina.

G. Bazaanov.

Soveed Sojuuzai Geroi

Nere zerge baiguulagdahanhaa xoişo 5 zil bolhonoi oido

Otliiçiin deede zerge—Soveed Sojuuzai Geroin nere zerge bolbol 1934 onoi apreeliiin 16-da praviitelьstviin togtooloor baiguulagdahan baina.

Ene togtooloi tolilogdohonoinь xoino nege xedii xonood ene nere zerge xadaa 7 liiodçiguudta — çeliyyskincenyydiiji arşalxa talaar operaacada xabaadagşadta—Liapideevski, Levaneevski, Moolokov, Kamaanin, Slepnioov, Vodopьjaanov, Doroonin gegşedte olgogdohon baigaa.

Geroinuudai aldarta ene otriaad bolbol 5 zil soo xeden arbaad şine nerenyydeer dyyrehen baina. Soveed Sojuuzai Geroinuudai plejaada bolbol mynөө zuuhaa ylyy xynyydeer toologdono. Edener xadaa Soveed Sojuuzai oboroonno xyseşadaliiji bexizyylxe talaar praviitelьstviin speciaalьna daabarinuudiiji dyyrgelgeer, Xasaan nuurai dergedexi bailDaanda ba arktiiçeska xile xizaargyi mylihen tala daidada martagdaşagyi aldaraar өөhediigөө byrxeehen baina. Geroinuudai dundanь — liiodçicuud Valentiina Grizodyybova, Poliina Osipeenko, Mariina Raskoova, tankiist Vinokyyrov, liiodçig Groomov, vraaç Begoyylev, poliaarnig Papaanin, erdemte Şirşoov, pograniiçnig Batarşiin ba busad olon baina.

Manai yjiin aguujixe liiodçig, Soveed Sojuuzai Geroi Valeeri Paavloviç Çkaalovai oobraz, komisaar Pozaarskiiin oobraz bolbol aradai paamitьta mynxedөө ylexe baina.

Soveed Sojuuzai Geroinuud bolbol gyrenei jixe xydelmeri jabuulna. Soveed Sojuuz xadaa edenerei olonxiiinь өөhediingөө deede oorgan—SSSR-ei Verxoovno Soveedte hungahan baina.

...SSR Sojuuzai oordenuudiiji ba medaalьnuudiiji bariuulga

...eliiin 11-de, SSSR-ei ...ovno Soveedei Preziidiy...ryylegşe nyxer Kaliinin ...staxaanovska xydelme...şeenyydiiji xaruulhanai ...şagnagdahan, xara metal... xydelmerilegşedte oor...diiji ba medaalьnuudiiji ...lba.

...agdagşadai dunda Niiz...iiьske zavoodoi bandaaz...eexiin oober—maaster ...ov, „Leeninryyd"treestii...legşe Meleeşkin, Çiatyyrs...argancevo treestiiji erxi... Andgylaadze, kyzneecke ...doi doomenno peeçiiin ...r Gornostaajev, Staalinai ...zete, magnitogoorsko ...aadai gazovoi staarşa ...r Liiçak ba bişe bişe ...ovcuud nin bolbol yygolьno promiişlennostiiin debzeltiin xeregte erxim amzaltanuudiiji tuilahanai tylөө şagnagdahan, xydelmerilegşedei gryyppede oordenuudiiji ba medaalьnuudiiji bariuulba.

Uraalai, Kyzbaassai, Donbaasai ba Podmoskoovsko yygolьne basseiniin şagnagdahan xydelmerişed, slyyzeşçenyyd, inzeneerne, texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşed oordenuudiiji ba medaalьnuudiiji abba.

Roostovsko ooblastiiin yygolьşçigyydei zyghөө Poçeenkov gegşe vestypaalxadaa, ene zilei negedexi kvaartalai plaaniiji bolzor soonь dyyrgehen bainabdi geze medyylhen ba zileigee plaaniiji bahal dyyrgexebdi geze naiduulhan baina.

...er Kaliinin bolbol deede ...danuudiiji abxatainь ...şagnagdagşadiiji amar... ba saaşanxi xydelmeri...ne amzaltanuudiiji xy... baina.

Nyxer Kaliinin bolbol deede nagraaduudiiji abhan nyxediiji amarşalba. Nyxer Kaliinin bolbol yygolьşçigyydei, ilangajaa Podmoskoovsko basseinanuudai urda baigaa zorilgonuudiiji temdeglehen ba tedenei saaşanxi xydelmeridөө ene zorilgonuudiiji amzaltataigaar bejelyylxiiji xysehen baina.

(TASS).

* *
*

...eliiin 13-ai yder, SSSR-...oovno Soveedei Prezii...tyryylegşe nyxer Kalii-

MINII XYDELMERIIIN OOPED

Bi bolbol parovoozoi maşiniist bolxo tuxai baga nahanhaa xoişo meçtaaldag baigaab. Minii hanaa, sedьxelhee zaisuulza jaazaşji bolxogyi, ene meçtaa xadaa 1934 ondo bejelyylegdehen baina. Uşar jyyb gexede, parovoozoi maşiniistnuudiiji beledxexe kyyrsede oşozo, tereeniiji dyyrgeed baixadaa, parovoozoi maşiniistiin erxe abaa hem.

Maşiniistiin xydelmeride orohon tyryyşiin ydөrhөө exilze yiledberiiin hain pokazaatelьnuudai tylөө temeseze jabahan bainab. Yiledberiiin hain pokazaatelьnuudiiji xaruulxa jabadal xadaa gansaxan le өөriingөө abza jabahan parovooziiji hainaar xaruuhalza, tereenei xyse şadaliiji zybөөr ba dyyren xeregledeg baihanhaa duldiidagdaxa baigaa. Bi xadaa parovoozoo xaisan geze xytelnebib? Egeen tyryyn, parovoozoigoo texniiçeske talaar xysed ispraavna baixiinь bodolsozo, zamdaa jabaxa yjedөө parovoozoigoo zogsoxo byxende tereeniiji şalgadag ba bagaxan zahabarinuudai garxadanь jabuud dundaa өөrөө remoontolzorxidog bainab.

Gadana, parovoozoigoo mexaniizmiiji xysed şudalza abaad baixadaa, skoorostiiinь deeşelyylxe tuxai xodo le oroldodog baigaab. 1935 ondo 1 çaas soo 50 kilomeetr jabaxa xyrter skoorostioo nemeehen bainab. Tiigexe yjede manai (depoogoi xytelberide daisan xarşa eleementnyyd olooroo huuza baihan baigaa) naçalьstvyjeşçe sostaavaixid xadaa parovoozoo tyrgen skoorostioor jabuulhanaim tylөө namaiji xydelmerihөөm gargaxaar aaşaalaldaza, gemnexiiji hedehen baina. Tiigeedşji tedenei xoroto jabuulganuudanь bytөөgyi hen

Tymer zamaixidai dunda delgeryylegdehen staxaanovska-krivonoosovsko xydelөөn xadaa minii eneergi ba entyziaazmiiji deeşelyylhen baina. Ene yjede zam xarilsaanai Narkoom nyxer Kaganooviç xadaa parovoozoi skoorostiiiji 1 çaas soo 36-haa 40 kilomeetr xyrter deeşelyylxe gehen baigaa. Tiigeed, bi bolbol parovoozoigoo skoorostiiiji 1 çaas soo 38-39 kilomeetr xyrter deeşelyylhen ba ene şine noormiiji jabadal byxendөө dyyrgeze şadadag baigaab. Narkoomoi prikaazaar gargagdahan şine noormiiji dunda ziseegeer jabadal byxendөө dyyrgeze baihan tuladaa, Çite goorodto bolhon krivonoosovcuudai ba staxaanovcuudai slioodto delegaad bolon elьgeegdeze, „Staalinska uriaagai" znaçoogoor şagnagdahan bainab.

Zam xarilsaanai Narkoom nyxer Kaganooviç xadaa Vostoog teeşe gryyz jixeer jabuulxa zorilgoor, aşaanai poojezdiin noormiiji deeşelyylxe geze 1938 ondo prikaaz gargahan baigaa. Ene prikaaziiji kollektiiv deeree zyblen xelseed baixadaa, aşaanai poojezdiin noormiiji deeşelyylxe gehen Narkoomoi daalgabariiiji bodoto xereg deerenь bejelyylxe—ton xyndete zorilgo bide maşiniistnuudai urda tabigdanxai baigaa. Depoogoi olon tooto maşiniistnuud soohoo, Narkoomoi ene daalgabariiji gyisedxexe zol namda tyryyn dairaldahan baina. Uşar jyyb gexede, 1938 onoi ijyyliiin 30-da bolxo tymer zamaixidai praazdnigta beleg bolgon өөriingөө poojezdodo xynde gryyz teeze tyryyşiin zişee xaruulxiiji depoogoi partorganizaaca ba tereşelen, depoogoi xytelberilxii xydelmerilegşed xadaa namda daalgabari ygehen baina. Bi bolbol Mesovoi staancahaa өөriingөө poojezdoor 2990 toonno gryyz (tiixede tovaarna poojezdiin, gryyzei deeşelyylegdehen noormonь 1360 toonno baigaa) asarhan bainab. Minii ene xydelmeriiin oopediiji mynөө depoogoi maşiniistnuud barandaa ezelen abza, xynde aşaanai poojezdnuudiiji xytelze şadadag boloo.

Gadana, zam xarilsaanai Narkoom nyxer Kaganooviç xadaa BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere xelehen yge soogoo ilangajaa tymer zamai traansportiin xydelmerinyydiiji byri haizaruulxa tuxai, socialiis traansportiiji byxii xemzeegeerenь bexizyylxe tuxai nelieed togtozo xelehen baina. Tiime tula, Ulaan-Ydiin depoogoi kollekttiv, ilangajaa parovoozoi zoloodogşod bolbol tymer zamaixidai urda Narkoomoi tabihan zorilgiiji bodoto xereg deerenь bejelyylxe jabadalda niiteeree orolsozo, yşөө jixe ilaltanuudiiji tuilaxa ujalgatai baina.

KAALЬNIK—Ulaan-Ydiin depoogoi № 837 parovoozoi maşiniist

SSSR-ei aradai-azaxiin xygzeltiin gurbadaxi tabanzilei plaan (1938--1942 onuud)

Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b) -ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce

(jedinoglaasna abtaba)

1. XOJORDOXI TABANZILEI ITOOGUUD BA GURBADAXI TABANZILEI PLAANAI GOL ZORILGONUUD

1. Xojordoxi tabanzilei plaaniiji (1933—1937 onuud) amzaltataigaar gyisedxehenei rezylьtaadta, SSSR dotor xojordoxi tabanzilei **istoriiçeska gol zorilgonь** şiidxegdebe—byxii eksplyataatorska anginuud eseslen likvidiirovelegdee, xyn xyniiji eksplyataacalxa ba oobşçestviiji eksplyataatornuud ba eksplyatiirovalagdagşad bolgon xubaarilaxa jabadaliiji gargadag şaltagaanuud xysed ygeixegdee. Socialiis revoliyyciin ton berxetei zorilgonь şiidxegdebe: xydəə azaxiiji kollektivizaacalga tygesxegdeze, kolxoozno stroi eseslen byxezəə. Manai orondo „kommuniizmiin tyryyşiin faaza—socializm gol tyleb bejelyylegdebe“ (Staalin). Socialiizmiin ilaltanь, SSSR-ei şine Konstituuca soo zakonodaatelьna bexizyylegdehen baina.

Yiledberiiin foondnuudta, yiledberiiin zebsegyydte ba yiledberiiin baiguulaltanuudta socialiis—gyrenei ba koperatiivna-kolxoozno—ymse bolbol xojordoxi tabanzilei eseste manai orondoxi byxii yiledberiiin foondnuudai 98,7 proceent bolhon baina. Yiledberiiin socialiis sisteeme xadaa SSSR-ei byxii aradai azaxiida byrin gospoodstvovaldag boloo: tere xadaa promiişlennostiiin valovoi produukciin talaar—99,8 proceent, xydəə azaxiin valovoi produukciin talaar, kolxoozniguudai liiçne podsoobno azaxiiji oruulalsaad baixada,—98,6 proceent, tovaarooboroodoi talaar—100 proceent bolhon baina.

Oronoi ekonoomikodo bolhon socialiis şinedxen baiguulaltatai zoxildon, myn soveed oobşçestviin angiiin stryktyyrenь xubilaa. SSSR-ei socialiis azaxiida azallaza baigaa xydelmerişed ba slyyzeşçener bolbol 1937 ondo oronoi byxii aradzonoi sostaav soo—34,7 proceent bolhon; kolxoozno tariaaşad, koperiirovenne kystaarьnuudtai xamta,—55,5 proceent; aarmi, huragşad, pensioneernyyd ba busad—4,2 proceent bolhon baina. Tiimiin uşarhaa, byri tiixede oronoi aradzonoi 94,4 proceentnь socialiis azaxiida azallaza baigaa gexe gy,ali tereentei niagta xolbootoi baigaa. Arad zonoi yleeşe xubinь: tariaaşad-jedinoliiçniguud, koperiirovenne bişe kystaarьnuud ba remeeslennigyyd baigaa, tedener xadaa aradzonoi miil 5,6 proceentnь baigaa. Tere saghaa xoişo, aradzonoi ene xubinь ulam byri baga bolhon baina.

SSSR-te socialiis oobşçestvo bolbol mynəə xoorondoo ton ebtei xojor anginuudhaa—xydelmerişed ba tariaaşadhaa byridne, edeenei xoorondoxi, tereşelen edeenei ba intelligeenciin xoorondoxi ilgaanь halaza, ulam ulam ygei bolzo baina. SSSR-ei azalşad bolbol olonxi maassaaraa, angigyi socialiis oobşçestviin, kommuniizmiin aktiivna ba soznaatelьna baiguulagşadiinь myn bolno. SSSR-te socialiizmiin ilalta bolbol daisan anginuudai y l e g d e l n y y d i i j i, tedeenei xarşa vliiaaninuudiiji eseslen halgaza ba gadaadahaa ali byxii daisan dobtolgonuudta otpoor ygeze şadaxahaa gadana, myn baha manai oronoi saaşadaa urgaltiin ba halbaran badaralgiin erxim garaanti, manai orondo kommuniizmiin ilaltiin garaanti bolhon, aradai dotoodiin urdanь xaanaş yzegdeegyi moraalьna ba politiiçeske jediinstviiji, azalşadai moraalьna-politiiçeske jediinstviiji kommunis paartiin ba soveed zasagai znaami ba xytelberi doro xangahan baina.

2. Xojordoxi tabanzilei **azaxiin** glaavna ba şiidxexii **zorilgo**—SSSR-ei aradai azaxiin texniiçeske rekonstryykciiji tygesxelge—gol tyleb gyisedxegdebe.

Oronoi yiledberiiin-texniiçeske apparaadanь yndehəərəə şinedxegdee. 1937 ondo promiişlennostiiin byxii produukciin 80-haa deeşe proceentnь, negedexi ba xojordoxi tabanzilnyydei torşo soo baiguulagdahan gy, ali byxiidəə rekonstriirovalagdahan şine predprijaatinuudhaa abtahan baina; xydəə azaxiida azallaza baigaa byxii traaktornuud ba kombainanuudai 90 proceent şaxuunь xojordoxi tabanzil soo, soveed promiişlennostioor y ledberilegdehen baina. Promiişlennostiiin ba traansportiin talaar xojordoxi tabanzilei daabarinuudanь bolzorhoo urid gyisedxegdəə. Xojordoxi tabanzil bolbol promiişlennostь deere 1937 onoi apreeliiin 1-de, tailbarilan xelexede, 4 zil ba gurban hara soo gyisedxegdəə, tiixe zuura, xynde promiişlennostь bolbol xojordoxi tabanzil soo ilangajaa tyrgeəər urgahan baina. Xojordoxi tabanzil xadaa tymer zamai traansportiin şirelgiin talaar, 4 zil soo ylyylen gyisedxegdəə. Tereşelen, xydəə azaxiin produukciin talaar: oroohoor,xlopoohoor—xojordoxi tabanzilei ton şuxala daabarinuud ylyylen gyisedxegdəə.

Promiişlennostiiin produukca bolbol 1932 ontoi—negedexi tabanzilei hyylşiin ziltei—zişeelee haa, xojordoxi tabanzilei plaanai johoor 114 proceent urguulagdaxa daabaritai baihan aad, 1937 ondo 120, 6 proceent urgahan baina. Promiişlennostiiin produukciin urgaltiin, zilei dunda zişeenei, teempnyydenь plaanai johoor 16,5 proceenteer tyleblegdehen aad, xojordoxi tabanzil soo 17, 1 proceent bolhon baina.

SSSR-ei aradai azaxiin byxii halbarinuudta, şine teexnikiiji amzaltataigaar şudalza baigaa yiledberiiin kaadrnuud urgaa. Xojordoxi tabanzilei ton tomo ilaltanь xadaa—socialiis baiguulgiin byxii halbarinuudta xeregtei, soveed intelligeenciin nelieed olon kaadrnuudiiji bii bolgolgo ba aradai azaxiin byxii halbarinuudta, partiina ba partiina bişe bolьşeviigyydei dundahaa xytelberilexii şinenyyd xydelmerilegşediiji yrgenəər debzyylge myn bolno.

Şine teexnikiiji şudalan ezelxiin talaar tuilagdahan amzaltanuud xadaa staxaanovska xydeləən dotor todoor xaragdahan baina. Socialiis sorevnovaaniiin ba tereenei deede foormiin—staxaanovska xydeleənei—yrgenəər delgerelge bolbol promiişlennostьdo ba aradai azaxiin busad halbarinuudta azalai bytəəsiin xysen tyges debzeltede xyrgəə. Promiişlennostьdo azalai bytəəse bolbol plaanai johoor 63 proceent jixe bolxo baihan aad, xojordoxi tabanzilei torşo soo 82 proceent jixe bolgogdoo, tiin bariiga deere azalai bytəəse bolbol xojordoxi tabanzilei plaanai johoor 75 proceent jixe bolxo baihan aad, ene yje soo 83 proceent jixe bolgogdoo. Staxaanovska xydeleenei debzelte ba azalai bytəəsiin ynder pokazaatelьnuudiiji xaruulagşa, staxaanovcuudai socialiis johonoi soznaatelьna azalai olontooto gaixamşag zişeenyyd bolbol manai byxii predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte azalai discipliiniiji yndeheərenь byxezyylxiin tula predposiilka bii bolgoo, enenь xadaa byxii azalşadai azalai ynder bytəəsiin zailaşagyi ysloovinь ba SSSR-te kommuniizmiin xysen tyges şine urgaltiin zaalogonь myn bolno.

Xojordoxi tabanzilei plaanai gyisedxelgiiji xangaxiin tulada, aradai azaxiida, kylьtyyrne baiguulaltada, byxii politiiçeske azabaidalda, angiiin daisan xarşa elemeentnyydei ylegdelnyydtei, angiiin xarşa vliiaaninuudtai temesel organizovaalxa şuxala baigaa. Eneenei tula, xamagai tyryyn, xulagaişadta ba gyrenei, kolxoozno zəəriiiji yrigşedtə esergyy ba angiiin daisanai byxii ba alibyxii tuhalagşadta esergyy, ilangajaa, faşiis oxraankanuudai aagentnuud bolhon, xariiin razveedkenyydtei niileşehen, trockiis-buxaarinska ba byrzyaazna-nacionaliis şpioonuudta, diversaantnuudta ba vrediitelьnyydte, aradai predaatelьnuudta esergyygeer, gyrenei ba kolxoozno socialiis ymsiiji xamagaalxa ba byxezyylxiin tyləə temesel organizovaalxa şuxala baigaa. Tedeenei predaatelьska xydelmeri bolbol SSSR-ei aradai azaxiin xede xeden halbarinuudta serьjoozno xoxidol uşaruulhan baina. Ede şpioonsko-vrediitelьske baandanuudiiji butasoxilgo bolbol manai orondo socialiis azaxiin saaşadaa ba yşəə ylemze jixe xysete amzaltanuudai tula zamiiji seberlehen baina.

3. **Azalşadai materiaalьna-kylьtyyrne xemzeeji debzyylxe** ba aradai xereglelgiiji xojor daxin ba terenhee jixeer deeşelyylxe gexe xojordoxi tabanzilei plaanaar tabigdahan zorilgo, tereşelen gyisedxegdəə.

Aradai azaxiin byxii halbarinuuddaxi xydelmerişedei ba slyyzeşçenerei toonь, xojordoxi tabanzilei torşo soo 17,6 proceent urgaa. 1937 ondo byxii aradai azaxiidaxi xydelmerişedei ba slyyzeşçinerei, zilei dunda zişeenei, zaarabotna xylehenинь, 1932 onoixitoi zişeelee haa, 113,5 proceent, tailbarilan xelexede, xojorhoo ylyy daxin urgaa. Xydelmerişedei ba slyyzeşçenerei zaarabotna xylehenei foond bolbol xojordoxi tabanzilei plaanaar togtoogdohonoi johoor 55 proceent urgaxa baihan aad, 151 proceent urgaa, tailbarilan xelexede, xojor xaxad daxin jixe boloo. Goorodoi ba dereevniiin azalşadai kylьtyyrne-azahuudalai obsluuzivanida (sojuuzna, respyblikaanska ba niutagai biydzeedyydeer), gegeerelde, elyyriiji saxilgada, fizkylьtyyrede ba sociaalьna tedxemzede gyrenei gargaşanuud, myn tereşelen gyrenei sociaalьna straxovaaniiin talaar gargaşanuud 1932 ondo 8,3 milliaard tyxerig baihanaa, 1937 ondo 30,8 milliaard tyxerig xyrter, tailbarilan xelexede, 3,7 daxin jixe bolhon baina.

Tereenhee gadana, azalşadai baira-baidalai ysloovinuudiiji haizaruulgada ba kommunaalьna azaxiida, gyrenei gargaşanuud xadaa xojordoxi tabanzilei torşo soo 16,3 milliaard tyxerig bolhon baina.

Xojordoxi tabanzilei zilnyydte kolxoozniguudai zazitoçnostinь nelieed deeşee urgaa, dyrben zilei torşo soo (1934—1937) kolxoozniguudai valovoi doxoodonь 2,7 daxinhaa ylyy jixe boloo, tiin kolxoozniguudai dunda, azalta ydernyydte xubaarilagdadag myngen doxooduudanь ede zilnyydte 4,5 daxin jixe bolhon baina.

1937 ondo yrgen xereglelgiin predmeedyydiiji yiledberilelge bolbol, 1932 onoixitoi sasuulaa haa, xojorhoo ylyy daxin urgaa. Yrgen xereglelgiin xede xeden şuxala produuktnuud ba izdeelinyydiiji yiledberilelge bolbol gansal xojor daxin bişe, xarin gurba daxin jixe bolgogdoo. Xojordoxi tabanzilei zilnyydte gyrenei-koperatiivna tovaarooborood xadaa gurbahaa ylyy daxin jixe boloo, tiin tere xadaa kolxoozno xudaldaantai xamta 1932 ondo 47,8 milliaard tyxerighəə, 1937 ondo 143,7 milliaard tyxerig xyrter yrgegdəə. Yrgen xereglelgiin tovaarai roozniçno sengyydiiji dooşoluulxa talaar, xojordoxi tabanzilei daabarinuud xysed gyisedxegdəəgyi bolboş, xarin xydelmerişedei ba slyyzeşçenerei zaarabotna xylehenei xemzeeji tabanzileer xaraalagdahanhaa nelieed jixeer deeşelyylhen, tereşelen kolxoozuud ba kolxoozniguudai myngen doxooduudanь ton jixe bolhon jabadalaar xuşagdahan baina.

SSSR-te tabanzilei zilnyyd soo, bodoto kylьtyyrne revoliyyce jabuulagdaa. Exin ba dunda hurguulida huragşadai toonь 21,3 millioonhoo 29,4 millioon xyrter urgaa, tiixiin xamta, 5-7-daxi klaassuudta huragşadai toonь xojor daxin, myn 8-10-daxi klaassuudta huragşadai toonь 15 daxin jixe boloo. Deede hurguulinuudta huragşadai toonь 550 mianga xyrter deeşee garaa. Kylьtyyrne baiguulga bolbol busad byxii halbarinuudta myn delgerhen baina.

SSSR-ei byxii sojuuzna respyyblikenyydte indystriaalizaacalgiin ba aradzonoi materiaalьna-kylьtyyrne xemzeeji debzyylgiin xeregte, nacionaalьna bolьşeviig kaadrnuudiiji baiguulalgada, udxaaraa socialiis, nacionaalьna byxii kylьtyyriiji debzyylelgede nelieed amzaltanuud tuilagdaa. Materiaalьna ba kylьtyyrne debşeltiin teempnyyd bolbol soveed Vostoogoi araduudta ilangajaa aguu jixe baihan baina.

4. Xojordoxi tabanzilei plaaniiji ilalta tyges gyisedxehenei ba socialiizmiin tuilagdahan amzaltanuudai yndehe huuri deere, SSSR bolbol gurbadaxi tabanzilde xygzeltiin şine polosaada, **angigyi socialiis oobşçestvo baiguulgiiji tygesxelgiin ba socialiizmhaa kommuniizmda şatadamzaza şilzen oroigiin** polosaada oroo, tiixedenь, azalşadiiji kommunis xymyyzyylelgiin xereg, xynyydei—kommuniizmiiji baiguulagşadai soznaanida kapitaliizmiin ylegdelnyydiiji usadxalga xadaa şiidxexii udxaşanartai bolno.

Gebeşji, ilangajaa daisan kapitaliis xyrieelelgiin ysloovinuud soo, ene gigaant jixe zorilgiiji şiidxelgiin berxeşeelnyydiiji xeterxei bagaar hanaza bolxogyi. Tiihee tiiteree, negedexi ba xojordoxi tabanziliiji amzaltatai gaar gyisedxebeşji, manai promiişlennostiiin xygzeltiin rekoordno teempnyydei baibaşji, SSSR-ei promiişlennostь bolbol yiledberiiin teexnikiin talaar tyryy kapitaliis oronuudai urdanь oroboşji,—ede bygediin baibaşji, bidener xadaa **ekonomiiçeska** talaaraa, jixe xygzeltete kapitaliis oronuudiiji yşəə xysəəgyibdi.

SSSR bolbol əəriingəə azaxiiji ba oboroonіin xeregseliiji byxii şuxala texniiçeske zebseglelgeer xangadag, ekonomiiçeska talaaraa zaviisima bişe oron boloo. SSSR-ei promiişlennostь xadaa əəriingəə xygzeltiin teempenyydei talaar, delxei deere negedexi huurida baina. Kapitaliis oronuudai promiişlennostinь 1929 onoi eseste exilhen tuilai xynde xyşer ekonomiiçeska kriizisei hyyleer, 1929 onoi xemzeehee 1937 ondo arai geze 102,5 proceentde xyrəə, tiigeed 1937 onoi xojordoxi xaxadhaa, şine kriizisei soxiltonuudta dairagdaza, daxin dooşoo unahan baina, tiixedenь—SSSR-ei promiişlennostь bolbol 1929 onoi xemzeehee 1937 ondo 428 proceentde xyrəə, eneeniinь dainai urdaxi yjiinxitei sasuulaa haa, promiişlennostiiin produukcanь 8-haa ylyy daxin jixe bolhon baina.

1938 ondo SSSR-ei promiişlennostiiin produukcanь urda zileixihee yşəə 11,3 proceent jixe bolhon ba 1929 onoixitoi zişeelbel, 477 proceentde xyrehen baina,—tiixedenь, kapitaliizmiin oronuudta promiişlenne produukcanь 1938 ondo, urda zileixihee 13,5 proceent xoroogdohon ba 1929 onoi xemzeehee, 90 proceent xyrter unahan baina.

Kapitaliizmiin oronuudta xygzeltenь tonş tegşebişeer jabadag ba hyylşiin arbanzilde promiişlennostьda byxiidenь urgalta baigaa ygei, xarin promiişlenne yiledberinь elite baga bolhon baina, tiixedenь—SSSR-te bidener bolbol promiişlennostiiin xelberişegyi ba tyrgen debzeltetei, promiişlenne produukciin zilhee zil byri **urgaltiin** ynder **teempnyydtei** baigaabdi. Zygəər, manai oron ekonomiiçeska talaaraa urdanь ton geegdengi baihan uşarhaanь, arsadzonoi dyyşede yiledberilelgiin xemzeegei talaar, SSSR-ei promiişlennostiiin xy**gzeltiin xemzeenь** xadaa Jevroopiin ba AXŞ-iin teexnike-ekonomiiçeska talaaraa jixe xygzeltete kapitaliis oronuudhaa, m... nəəş yşəə nelieed dooşoo baina. Ameerikiin Xolbooto Şta... duud, Aangli, Germaani, Fraanca metiin, ede oronuudaixiha... manai orondo promiişlenne produukca bolbol aradzonoi dy... şede nelieed baga xyrtedegiinь medeeze baina. Tiin zişeelxe... xojordoxi tabanzilei eseste, SSSR-dexi **aradzonoi dyyşede** xy... tehenь: **elektroeneergi** xadaa Fraancadaxihaa, xojor da... ylyytei baga, Aanglidaxihaa, gurbadaxin şaxuu baga, Germa... nidaxihaa, gurbaxaxad daxin baga, AXŞ-daxihaa, tabaxaxad ... xin baga; **Şirem**—Aanglidaxihaa ba Fraancadaxihaa, xojor ... xin ylyytei baga, Germaanidaxihaa, xojorxaxad daxin ba... AXŞ-daxihaa, gurba daxin baga; **bulad** xadaa Fraancadaxiha... xojor şaxuu daxin baga, Aangli ba Germaanidaxihaa, gu... şaxuu daxin baga; **şuluu nyyrhen** bolbol SSSR-dexi arad... noi dyyşede xyrtelgenь, Fraancadaxihaa, bagaşagaar ba... AXŞ-daxihaa, Aanglidaxihaa ba Germaanidaxihaa, nelieed b... baina.

SSSR bolbol tereşelen tkaaninuud, saarha, miilo ba bu... promiişlenne tovaarnuudiiji aradzonoi dyyşede yiledberilelgi... xemzeenei talaar, yşəəl geegdeheer baina.

Kommuniizmiin esesei amzaltiiji, kapitaliizmtai sorevn... vaalhan tereenei istoriiçeska sorevnovaanidanь esesei amzal... xangaxiin tulada, teexnike-ekonomiiçeska talaaraa jixe xyg... tete kapitaliis oronuudtai zişeelxede, SSSR-ei promiişle... yiledberiiin xemzeenyydei ene **dutamaganь** gyised likvi... rovelegdehen baixa johotoi.

5. Mynəə, SSSR bolbol socialiis gyren bolon batazaa... aradai azaxiin texniiçeske rekonstryykciiji gol tyleb dy... gehen ba promiişlennostьdaxi, xydəə azaxiidaxi yiledberi... teexnikiin xemzeegei talaar, Jevroopiin jamarşji kapitaliis o... noi urdanь oronxoi baixadanь,—mynəə bidener bolbol SSSR... ekonomiiçeska gol zorilgiin şiidxelgiiji byxiixemzeegeer... praktiiçeska tabixa, bejelyylxe johotoi ba şadaxaş baina... gebel: **Jevroopiin ba Ameerikiin Xolbooto Ştaaduudai j... xygzeltete kapitaliis oronuudiiji, tereşelen ekonomiiçes... talaaranь xysexe ba xysəəd urdanь oroxo,** ene zorilg... oiriin sagta eseslen şiidxexe bolnobdi.

Eneenei tula, aradai azaxiin byxii halbarinuudai texn... çeske zebseglelge saaşadaa nelieed urgaxanь şuxa... ba, tiime bolxolooroo, maşiinabaiguulaltiiji ba byxii xy... de promiişlennostiiji byxiixemzeegeerenь xygzyylxe, nau... ba izobreteeninyydei ton şine gyiseltenyydiiji yrgenəər ne... teryylen delgeryylze yiledberiiin texnoloogi ba byxii orga... zaacalgiiji erid haizaruulxa, yiledberiiin kaadrnuud... toogoi ba ilangajaa şanarai talaar urguulxa ba promiişlennos... da, traansportda, xydəə azaxiida teexnikiiji ynderəər şudal... şuxala bolno. „Azalai bytəəse, ene xadaa esesei hyylde ... xodoo, şine obşçeestvenne stroin ilaltada ton şuxalanь, ... glaavnanь geeşe“ gehen Leeninei zaabaritai zoxilduulan, bi... ner bolbol socialiis sorevnovaani ba staxaanovska xydel... byxiixemzeegeerenь delgeryylxe, byxii kolxoozuudta, by... predprijaatinuudta ba yçrezdeeninyydte azalai discipliiniiji ... berişegyi şangadxaxa jabadaliiji xangaxa johotoibdi, bide... bolbol socialiis oobşçestvodo dostoino, xydelmerişedei, tari... şadai, intelligeenciin azalai ynder bytəəsiiji xangaxa johot... di.

Tiixetei xamta, gurbadaxi tabanzilei zilnyydte ar... **xereglelgiiji nege xaxad—xojor daxin** deeşelyylxeer, ar... doxoodoi urgaltiiji ba tovaarooboroodoi tiime xygzeltiiji ... gaxa şuxala. Eneenei tula, xynde ba oboroonno indyys... erşemteigeer debzyylxetei xamta, ediee xooloi produuktnu... ba yrgen xereglelgiin tovaarnuudai yiledberilelgiiji deeşel... giin xydelmeri delgeryylxe şuxala, tereşelen kolxoozniguu... doxooduudai urgaltiin, xydelmerişedei ba slyyzeşçen... reaalьna zaarabotna xylehenei tusxaita urgaltiin argabaida... xangaxa şuxala baina.

Gurbadaxi tabanzilei ede gol zorilgonuudtai zoxilduu... goorodoi ba dereevniiin azalşadai byxii maassiin kylьty... xemzeegei nelieed debzeltiiji xangaxa, socialiis oobşçes... tyryy ba xytelberilxii xysen, **xydelmerişen angiiin kylьty... texniiçeske xemzeeji inzeneerne-texniiçeske azalai xy... merilegşedei xemzeede xyrter deeşelyylxe** gehen istori... ka xeregte uragşaa tomo alxam bejelyylxe şuxala baina.

Gurbadaxi tabanzilde promiişlennostiiin ba aradai ... azaxiin gigaant jixe urgalta ba niitegyrenei plaantai zoxildu... tereenei saaşadaa taharaltagyi debzeltiiji xangaxa şu... baina, ilangajaa SSSR-ei gadaadiin xyrieelelgedexi imperia... miin agressiivne xysenyydei urgaza baigaa ysloovinu... xamagai tyryyn, tylişe, elektroeneergi ba zarim x... oboroonno yiledberinyydei t a l a a r, tereşelen or... tusxaita raioonuudta zybəər xubaarilan tabiza, bytəəsegy... xoliin şirelgenyydiiji zaisuulza ba oronoi ekonomiiçeska ... oçaaguudiiji maksimaalьna tooto resyyrsnyydeer niutag... xangaza, traansportiiji xygzyylxe talaar, **gyrenei tomo ... zeervnyydii baiguulxiiji erine.**

BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol SSSR-ei Gyrenei Pla... va Komiissaar tabigdahan, BKP(b)-ein Centraalьna Komi... deer ba SSSR-ei Sovnarkoomoor abtahan, SSSR-ei aradai a... xiin xygzeltiin gurbadaxi tabanzilei plaanai,dooro dursagd... daabarinuudiiji batalna.

II. GURBADAXI TABANZIL SOO ... LEDBERIIIN URGALTIIN PLAAN

1. SSSR-ei byxii promiişlennostiiin **produukciin** ob... **miiji**, 1937 ondo 95,5 milliaard tyxerig baihanhaa, 1942 o... gurbadaxi tabanzilei hyylşiin zilde 184 milliaard tyxerig... (1926-1927 onuudai sengyydeer) togtooxo, tailbarilan xel... de, gurbadaxi tabanzil soo promiişlenne produukciin urgal... 92 proceent bolxo baina.

SSSR-ei promiişlenne produukciin urgaltiin, dunda zi... geer, zilei teempiiji gurbadaxi tabanzil soo 14 procee... togtooxo, tiixetei xamta, yiledberiiin xeregselnyydiiji yi... berilgiin talaar, dunda zişeegeer, zilei urgaltiiji—15,7 proce... teer, myn xereglelgiin predmeedyydiiji yiledberilgiin tala... 11,5 proceenteer togtooxo.

2. Gurbadaxi tabanzilei eseste, tailbarilan xelexede, ... ondo **promiişlennostiiin** gol şuxala **halbarinuudta** prod... canuudai xemzeeji tiimeer todorxoiloxo gebel:

(*Yrgelzeleliinь 3-daxi niuurta*).

SSSR-ei aradai-azaxiin xygzeltiin gurвadaxi tabanzilei plaan (1938--1942 onuud)

Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce

(Jedinoglaasna abtaba)

(Yrgelzelel.Exinь 2-doxi niuurta)

	1942 ondo	1937 onoixitoi 1942 onoixiiiji sasuulhan proceenteer
…promilşlennostь (1926—27 …dai sengeer), milliaard tyxerigeer	184	192
…nei tooto: yiledberiiln …selnyydiiji yiledberilelge . . .	114,5	207
…lelgiin predmeedyydiiji yiled…lge.	69,5	172
…nabaiguulalta ba metaalloboibo…lga (1926—27 onuudai sengeer) …d tyxerigeer	63	229
…raalьna parovoozuud (ysloov… „I“, „SY“ - de oruulxada) …geer)	2340	148
… goltoi tovaarna vagoonuud . . …gan xehegeer)	120	203
…obiilьnuud . . . (miangan xe…r)	400	200
…oeneergi milliaard kilovaatt …	75	206
… nyyrhen (millioon toon-…	243	190
… tyyxei neeftь—„— —„— ..	54	177
… . . . . —„— —„— ..	49	206
… . . . . —„— —„— ..	22	52
… . . . . —„— —„— ..	28	158
…t . . . . —„— —„— ..	21	162
…el toodo şanarta bulad—„— ..	5	199
…eske promilşlennostь (1926—27 … sengeer), milliaard tyxe-…	14	237
…nt . . . . millioon toonnoor . .	11	202
…elei drevesiiniiji gazaaşanь … (millioon kybomeet-…	[illegible]00	180
…dehen materiaalnuud (millioon …eetreer)	45	156
…n miangan toonnoor).	1500	180
…atobymaazna tkaanь (millioon …er)	4900	142
…ahan tkaanь (millioon meet-…	177	167
…gutalnuud millioon paaraar .	258	143
… sedoog (miangan toonnoor)	3500	144
…rvnyyd (NKPP, NKRP, …), millioon baankanuudaar . .	1800	206
…lçeska konstruukcanuud (mian-…onnoor)	900	161

…Aradai azaxiin texniiçeske zebsegzelgede goltyryy …, **maşiina baiguulaltiiji** byxii xemzeegeer xygzeeze, …I mynee yjiin eriltetei zoxiiduulan, SSSR-ei byxii obo…o ba aradai azaxiin byxii halbarinuudta tyryy teexnike …ylgiiji xangaxa. Gurbadaxi tabanzilei eseste, maşiina…altiin produukciiji 2,3 daxin jixe bolgoxo, tailbarilan …e, promiişlennostiiin jyrenxii urgaltahaa nelieed jixe … Ynder byteesetei ba speciaalьna stanooguudai, ilanga…omaaduudai ba xaxad-avtomaaduudai ydeelьne xemzyy…erid deeşelyylze, byxii janziin stanooguudii yiledberil…gaxa. Metaalizyhelgiin stanooguudai byteen gargalgii… ondo 36 miangan xeheg baihanhaa, 1942 ondo sta…dai assortimeentiiji 800 janziin tiipxemzeenei bolgon, …gan xeheg xyrter jixe bolgoxo. Eleşehen stankoovo …dovaniiiji helьben şinedxelge ba modernizaaciiji byxii …geerenь xygzeexe. Ilangajaa normolizoovanno instry…n gargalgiiji xojordaxin jixedxexe. Pnevmatiiçeska …eske ba busad xede xeden janziin kvalificiirovenne …eent byteen gargalgiiji jixe bolgoxo.

…SSR-ei aradai azaxiin, urgaza baigaa byxii xereglelge…ergetiiçeske maşiinabaiguulaltiin otnosiitelьno geegdel…adxaxa. Parovoi tyrbiinenyydiiji byteen gargalgiiji 1937 …sasuulbal, 1942 ondo 5,9 daxin, parovoi koteelnyydiiji—…n jixe bolgoxo. 12 miangan kilovaatt ba dooşoo xyse…duur ba zize tyrbiinenyydei yiledberilelgiiji byxii xem…r yrgedxexe ba ydeelьne xemzyyriijinь deeşelyylxe. …vske giidroyyzelde xereglexiin tulada, ton jixe xysetei …rbiinenyydei yiledberilgiiji şudalan ezelexe.

…komobiilьnuudiiji stacionaarna ba sydovoi diizelьnyy…yyşiin eelzeende, tyrgen jabadag, myn tereşelen gaa…delmerildeg dviigatelьnyydiiji yiledberilgiin xygzeltede …r anxaralaa tabixa. Modobeledxel deerexi byxii maşii…iji, myn tereşelen xydee azaxiin traaktorna paarkiin, …iilьna paarkiin nelieed jixexen xubiiijinь gaazogene…uud deere şilzyylen oruulxa.

…rilgiin ba xargiin maşiinanuudiiji yiledberilgede, myn …n barilgiin instrymeentnyydiiji gargalgadaxi geegdeliiji …a. Ekskavaatornuud, zemlesoosuud ba giidromexaniiz…i yiledberiiiji byxii xemzeegeerenь xygzeexe.

…miiçeske promiişlennostiiin tula oboruudovaninuud ba …apparatuurii yiledberilgiiji forsiirovalxa ba terenei xy…es urgaltiiji xysed xangaxa. Texniiçeske xysed narizа…rgen jabasatai tiipyydei şinenyyd priadiilьna ba tkaac…ilnanuudii, stanooguudii ba tekstiilьne, trikotaazna ba …faabrikanuudai oboruudovaniii yiledberilgiiji şudalan … yiledberiiin proceessyydiiji avtomotiziirovеldeg maşii…iji şudalan ezelexe jabadalda tusagaar anxaralaa xan… xojordoxi tabanzilei eseste vaaternuudii gargalgiiji …-iin talaar) 6 daxin jixedxeze, priadiilьna oboruudova…iledberilgiin geegdeliiji likvidiirovelxe. Ilangajaa jyylel…ypakoovoçno maşiinanuudai yiledberilgiin urgaltiiji xan…dlee xooloi maşiinabaiguulaltiiji saaşadanь xygzeexe.

…lain ba okeaanska floodiiji myneesagai byxii janziin …yydeer xangaxa ba SSSR-ei dalain ba myrenei traans…rgaza baigaa xereglelgiiji esege oronoigoo yiledbe…ngaxiin tula, xysed xyremeer sydobaiguulaltada xereg… yiledberiiin xyseşadaliiji baiguulxa. Avtomatiiçeska ba …aniiçeska ypravleeniiin apparatuuranuudii yiledberilgiiji …exe. Xara ba cvetnoi metalluurgiin tula metalluurgii… oboruudovani yiledberilgiiji, myn tereşelen azal jixete …rinyydei, tusxallabai, podjoomno-traansportna ba aşal…şiinanuudai tula oboruudovanii yiledberilgiiji yrgedxe-

4. Oronoi byxii aradai azaxiin tylişiin baaza bolxo, promiişlennostiiin **nyyrhenei** ba **neftianoi** halbarinuudiiji byxii xemzeegeer xygzeexe. Oronoi myneenei xereglelgiiji xangaxahaa gadana, azaxiin zapaasuudiiji ba gyrenei rezeervnyydiiji baiguulxa jabadaliiji xangaxaar xemzeede xyrter, nyyrhe maltalgiiji xygzeexe. Uraalai nyyrhenei raioonuudta Podmoskoovno basseinede, Daalьna Vostoogto ba Dunda Aazida nyyrhe maltalgiin ylemze ynder teempiiji xangaxa ba gurbadaxi tabanzil soo, ede raioonuudta nyyrhe maltalgiiji: Uraalda — 3,1 daxin, Podmoskoovno basseinede—3,7 daxin,Daalьna Vostoogto—2,7 daxin ba Dunda Aazida—4,4 daxin jixe bolgoxo. Gurbadaxi tabanzilei plaanai yje soo, xyren nyyrhe maltalgiiji 2,6 daxin jixe bolgoxo. Oronoi byxii raioonuudta, nyyrhenei bajaligaar bagaşag baibaş haanь, niutagai nyyrhe maltalgiin şine baazanuudiiji baiguulxa ba tedenei xygzexiinь xemzeegeer, niutagai promiişlennostiiin predprijaatinuudiiji, kommunaalьna predprijaatinuudiiji, hurguulinuudiiji, bolьniicanuudiiji ba yçrezdeeninyydiiji xolohoo tylişe asarxiinь orondo, niutagai tylişe deere oruulxa. Oronoi byxii nyyrhenei raioonuudta nyyrhe maltalgiin koompleksne mexanizaacalgiiji tygesxexe ba oronoi byxii nyyrhenei raioonuudta cikliiçne xydelmeriiin graafigiiji—şaxtloornuudai azalai staxaanovska byteesiinь ene yndehe huuriiijinь nebteryylen delgeryylhenei yndehe huuri deere nyyrhe maltalgiiji organizovaalxa.

Voolgo ba Uraalai xoorondoxi raioondo şine neftianoi baaza — „Xojordoxi Bakuu“ baiguulxa. Neeftь abalgiin ba neeftь builuulgiin prograammiiji, geoologo-razveedoçne xydelmeriiiji tyrgeer xygzeexe jabadalaar ba neftianoi promiişlennostiiin byxii halbarinuudta ynder teexnike delgeryylen nebteryylgeer xangaxa

Tyrbiinne byreeni, davleeni doro byreeni xelge, gaaz todxon abalgaar, gaazhaa benziin gargaza abalgaar, xaamal eksploataaca ba neeftiiiji builuulxa ximiiçeske meetodyyd yrgen delgerelgejee olxo johotoi. Ynderaaktnovo goriuuçiin ba ynder şanarta tohonuudai yiledberiiiji byxii xemzeegeerenь jixe bolgoxo. Neeftьprovooduudai ba neeftьbaazanuudai seetьnyydiiji, ilangajaa SSSR-ei Vostooçno raioonuudta baiguulxa.

Ilangajaa Ivaanovska ooblastь g. m. gazarnuudta, xolo gazarhaa nyyrhe teelgiiji xorooxiin zorilgoor, torfianoi promiişlennostiiiji delgeryylxe, torfianoi brikeetenyydei ba ovezvoozonno toorfiin yiledberiiiji jixedxexe, myn tereşelen slaancanuudiiji sugluulga ba xereglelgiiji byxii xemzeegeer şangadxaxa.

Byxii janziin tylişenyydei gazifikaacalgiiji ba gazar doro nyyrhe gazifikaacalgiiji yrgeneer delgeryylze, gurbadaxi tabanzil soo, gazar doro nyyrhe gazifikaacalgiiji promiişlennostiiin samostojaatelьna halbari bolgoxo. Neftianoi ba seber gaazata gazarnuudhaa, myn tereşelen gazar doro nyyrhe gazifikaacalza gaaz abalgiiji gurbadaxi tabanzil soo 3,5 daxin jixe bolgoxo. Donbaassda, Podmoskoovno basseinede ba SSSR-ei Vostoogto gazar doroxi gazifikaacalgiin xeden olon promiişlenne staancanuudiiji baiguulza ba eksploataacada oruulza,abhan gaazaa energeetikede,ximiiçeske promiişlennostьdo ba kommunaalьna azaxiida xereglexe. Tomo tomo gooroduudta, tyryyşiin eelzeende, Moskvaada ba Leeningraadta tylieegeer dulaasuulgiiji gaazaar, myn baha niutagai tylişiin baaza deere paaraar dulaasuulxa jabadajaar xalaxa. Tyryyşiin eelzeende Donbaassda, magistraalьna gaazoprovooduudai seetьnyydiiji baiguulza, kooksovo ba doomenne gaazanuudii xereglelgiiji xygzeexe.

Tyryyşiin eelzeende Vostoogto, xatuu tylişiiji xailuulgiin ba myn tereşelen gaazhaa şingen tylişiiji siintez xeze abalgiin yndehe huuri deere, iskyysstvenne şingen tylişiin promiişlennostiiiji baiguulxa.

5. **Elektro azaxiin** talaar, promiişlennostiiin jixe urgalta ba elektrostaancanuudai şadal xysenei dutamag deeşelelgiin xoorondo bii bolhon zarim tedii dispropoorciiji likvidiirovelze, elektrostaancanuudai urgaltanь gansaşji promiişlennostiiin urgaltiiji xyseze, urdanь garxa bişe, myn elektriiçeske xysenyydei nelieed jixe rezeervnyydiiji baiguulxa jabadaliiji xangaxa. Eneentei taaralduulan, elektrostaancanuudai niite xyseşadaliijinь tabanzil soo 2,1 daxin jixe bolgoxo. Dulaa ygexe elektrostaancanuudiiji baiguulxadaa, 25 miangan kilovadtt ba dooşo xysetei bagaxanuud ba dunduur elektrostaancanuudiiji baiguuldag bolxo, jixe bişe ba dunduur elektrostaancanuudiiji xoxiduulza, tomo elektrostaancanuudta, daşuuralgiiji ton buruu ba aradai azaxiida vreedne jyymen geze buruuşaaxa. Raioonno, dulaa ygelgiin elektrostaancanuudai şadal xysiiji tus byridenь Praviitelьstvaar batalxa. Energetiiçeske ton şine teexnikiiji, paarai xysete davleeni ba xalaalgiiji, ton şine teplofikacioonno tyrbiinenyydiiji xereglelgiiji ba elektrostaancanuudai ba setevei azaxiin gol gol yiledberilelgiin proceessyydii avtomatizaacalgiiji yrgeneer nebteryylen delgeryylxe.

Promiişlennostiiin byxii predprijaatinuudai, kommunaalьna azaxiin, traansportiin ba xydee azaxiin ton şuxala zorilgonь—tylişiiji ba elektroeneergiiiji xiamgadalga myn bolno.

6. **Ximiiçeske promiişlennostiiji** aradai azaxiin ba oronoi oborooniin erilte xereglelgenyydiiji xysed xangaza şadaxa, promiişlennostiiin gol tyryy halbarinuudai negen bolgoxo. Gurbadaxi tabanzil bolbol—xiimiiin tabanzil myn. Sjeezd bolbol ximiiçeske promiişlennostiiin produukciiji 2,4 daxin jixe bolgoxo, tailbarilan xelexede, byxii deerenь promiişlennostiiin urgaltahaa nelieed deeşe bolgoxo geze togtoono. Seerne ba azootno kislotaagai, sintitiiçeske ammiaagai, iskyysstvenne voloknoogoi ba plastiiçeska maassanuudai yiledberilgiiji nelieed jixedxexe. Organiiçeska siintezei (sintetiiçeske spiirt, yyksysne kislotaa g. m.) şine halbarinuudiiji neeftь builuulgiin, kauçuug, kooks ba priroodno gaaz yiledberilgiin poboоçno produuktnuudiiji xereglelgiin yndehe huuri deere baiguulxa. Ximiiçeske promiişlennostiiin byxii halbarinuudta, texnologiiçeska şanga reziimiiji ba ton şine gyiseltenyydiiji ximiiçeske yiledberiiin intencifikaaca, sag sagai proceesshee sag yrgelziin proceesste şilzen orolgo, xysete davleeninyydiiji xereglelge, elektroximiiçeske meetodyydei xygzeltiin xelberişegyi nebteryylen delgeryylgiiji xangaxa. Ximiiçeske promiişlennostьda azaljixete xydelmerinyydiiji mexanizaacalxa, yiledberiiin avtomatizaaciiji xygzeexe.

7. Xara metalluurgiiin talaar, tereenei xygzeltenь byxii promiişlennostiiin ba aradai azaxiin urgaltiiji olonxi uşarta todorxoilodog ba iimehee, yiledberiiin xysiiji jixedxexe tuxai sag yrgelziin tusagaar anxaral tabixiiji erideg baixa tuladanь, tereenei talaar, yiledberiiin xelberişegyi ba serьjoozno debzelte tuilaxa. Gurbadaxi tabanzil bolbol speciaalьna buladuudai tabanzil myn. Sjeezd bolbol şanar hainta buladuudiiji (prokaatiiji) gargalgiiji xojor daxin jixe bolgoxo ba speciaalьna buladuudiiji: xatuu splaavuud, ziberdeggyi, kislooto ba zaaroypoorno, instrymentaalьna, precezioonno, transformaatorna ba myn tereşelen ferrosplaavuudai gargalgii erid jixe bolgolgiiji xangaxa. Seere ba foosforgyi seber rydaanuudhaa modo-nyyrheer şiremiiji xailuulan gargalgiiji yrgeneer delgeryylxe. Metaalliiiji, vstreeçene ba xolo teelgede xyrgedeg, prokaatna staanuudai vrediitelьske specializaaciiji likvidiirovelxe, ba oronoi gol gol metallyrgiiçeske baazanuudta metaallai byxii şuxala soortonuudai prokaadiiji xangaxa.

Metaallai şudxalaagyi prokaadkiiji promiişlenne masştaab soo şudalan ezelexe ba doomenno yiledberide kisloroodno ylieelgiiji yrgeneer delgeryylxe, transformaatorna dinaamna tymerei yiledberiiin talaar, xojordoxi baaza organizovaalxa, marteenovske peeçьnyydte şaarikopodşiipnikovo ba bişe bişe janziin erxim şanarta bulad xailuulgiiji şudalan ezelexe ba xygzeexe. Xaliilovsko ba busad bajaligta gazarnuudai rydaanuud deere niizkolegiirovenne buladuudiiji, tyryyşiin eelzeende, priroodnolegiirovenne şirenyydhee xailuulgiiji şudalan ezelexe ba yiledberide maksimaalьna nebteryylxe. Centrobeezne şudxalgiin johoor şirem ba bulad trybaanuudai yiledberiiiji xygzeexe. Uraalda ba Sibiirte maarganceva rydaanuudai maltalgiiji, ede rydaanuudiiji urda zyghee şirelgiiji boliuulxaar xemzeede xyrter xygzeexe. Daalьna Vostoogto, maşiinabaiguulaltiin byxii xereglelgiiji niutag deeree xangaxiin tula xysed metallyrgiiçeske cikiltei şine metallyrgiiçeske baaza baiguulxa. Tabanzil soo şirem xailuulgada Sojuuzai vostooçno raioonuudai ydeelьne xemzyyriiji oron dotor byxii xailuulalgiin 28 proceenthee 35 proceent xyrter jixe bolgoxo.

8. **Cvetnoi metaallnuudai** yiledberiiiji aradai azaxiin ba oronoi oboroonlin, tyrgeer urgaza baigaa xereglelgiiji xysed xangaxa xemzeede xyrter jixe bolgoxo. 1942 ondo, 1937 onoixitoi sasuulxada, zed xailuulalgiiji 2,8 daxin jixe bolgoxo, aliumiiniiin xailuulgiiji (siiymiiniiji oruulalsaad) dyrbe daxinhaa baga bişeer jixe bolgoxo. Tuulgan, ciink, niikelь, oolovo, maagni, volьfraam, molibdeen ba syrьmaagai yiledberilgiin ynder teempiiji xangaxa. Maşiinabaiguulaltiin byxii halbarinuudta, cvetnoi metaallnuudiiji helgedeg zyilnyydiiji yrgeneer nebteryylxe. Maltaza abxadaa, xailuulxadaa, şanarzuulxadaa geelgiiji xoroolgoor ba myn jedinilce izdeelide gargaşalagdaxa metaallai gargaşiin noormiiji xoroolgiin ba bolbosoruulagşa zavooduud deere eldeb janziin xajadahanuudiiji narinaar xereglen abalga ba barilgiin tula markiroovanna bulad gargalgaarşji, cvetnoi ba xara metaallnuudiiji xiamgadaxiin tylee erid temesel jabuulxa.

Xara metaallhaa xegdedeg apparatuuriiji xuşaxiin ba cvetnoi metaallnuudiiji holixiin tulada kislooto ba zaaroypoorno emaalьnuudai yiledberinyydiiji yrgeneer xygzeexe.

9. **Modonoi promiişlennostiin** geegdeliiji eseslexe. Gaazogeneraatornuudiiji ba parovoi dviigatelьnyydiiji yrgeneer xereglen jabuulza, modobeledxelgiin byxii yiledberiiin proceessyydei yrgen koompleksno mexanizaacalgiiji bejelyylxe. Byxelizil soo modo beledxelgiiji xangaxa zuuraa, modobeledxelgiin ybelei sezoonoi ylyysiiji maksimaalьnaar xereglexe. Modonoi biirzanuud deere jesteesivenne xataalgiin modonoi jixe zapaasnuudiiji bii bolgoxo. Saarhanai ba leesoximiiçeske promiişlennostiiji, myn tereşelen saarhanai promiişlennostiiin xajadahan ba xibedehenhee spiirt yiledberilgiiji byxii xemzeegeer xygzeexe.

10. Barilgiin detaalьnuudai, ilangajaa modon, betoonno, tymerbetoonno ba gioosove detaalьnuudai, myn tereşelen metalliiçeska konstryykcenyydei yiledberiiiji byxii xemzeegeerenь jixe bolgoxo. Şanarta ceementiin, sanitaarna—texniiçeske oboruudovaniiin, dotoroi ba niuurtaliin gojooltiin materiaalnuudai, myn tereşelen ryydne bişe ba metalliiçeska bişe maltuurinuudii abalgiin, ilangajaa asbeestiin ba asbestoovo izdeelinyydei yiledberiiin ylemze ynder teempnyydiiji xangaxa.

11. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo yrgen xereglelgiin predmeedyydiiji 1, 7 daxin jixe bolgoxo geze togtoono.

Xyngen promiişlennostьdo, yiledberilgiijinь jixedxexiin, assortimeent yrgedxexiin ba produukciin şanariiji deeşelyylxiin tula şuxala serьjoonuudai zapaasuudiiji baiguulxatajaa xamta, serьjoogoi urgahan ressyyrsiiji xysed xereglexe. Beledxelgiin ba priadiilьna ceexnyydei xoorondoxi, myn tereşelen tkaaçestvo ba geegdengi priadeeni xojoroi xoorondoxi dispropoorciiji likvidiirovelxe. Byxii tekstiilьne ba ilangajaa xlopçatobymaazna promiişlennostiin oboruudovaniiiji texniiçeske narizuulan haizaruulxa, ynder skoorostьtoi ba negeproceessne trepaalьna ba busad, xysed narizuulagdanxai maşiinanuudiiji, ynder vitiaazkanuudai priboornuudiiji, avtomatiiçeska, tkaacka stanooguudiiji, texnologiiçeska proceessnyydei kontroolьno ba regyliirovelegşe apparatuuriiji delgeryylxe.

Ediee xooloi promiişlennostьdo produukcanuudai ,ilangajaa deede ba negedegeer soortiin produukcanuudai assortimeentiiji nelieed yrgedxexe. Hynei konseervenyydei, oovoşçno ba fryktoovo yiledberiiiji, tomaatna ba bişe bişe sooguudii gargalgiiji, xyregehen oovoşçinuudai ba fryyktnyydei yiledberiiiji, moroozeniin fabriiçna yiledberiiiji, piivo, vinograadna arxi ba şampaanskiin yiledberiiiji jixe bolgoxo.

Zagahanai promiişlennostiiin geegdeliiji erid usadxaxa. Byxii basseinyydte, ilangajaa Myyrmanske ba Daalьnavostoogto zagaha barilgiiji jixe bolgozo, myn tereşelen zagaha builuulgiiji ba zagahanai konseerv byteen gargalgiiji jixe bolgoxo. Niutagai udxaşanartai Vodojoomuudai (gol gorxon, nuur, togtomol uhan) baaza deere, ooblastьdotoroi zagahanai azaxiiji, niutagai organizaacanuud bolbol byxii xemzeegeerenь xygzeexe johotoi.

12. **Niutagai promiişlennostiiji ba promkoperaaciiji** byxiixemzeegeer xygzeexe, ede xadaa azalşadai, urgaza baigaa xereglelgiiji xangalgiin tomoxon istooçnig myn baina. Edenei urgaltiinь myneenei teempiiji dutamagta toolood, tabanzilei torşo soo niutagai promiişlennostiiin ba promkoperaaciin produukciin gargalgiiji xojordaxinhaa baga bişeer jixe bolgolgiiji, myn tereşelen assortimeentiin (ilangajaa meebeliiin, amhartiin, gerei xereglelei ba busad predmeedyydei) yrgedxelgiiji ba haizaruulgiiji tuilaxa. Niutagai promiişlennostiiin ba promkoperaacanuudai gol zorilgo bolxo—yrgen xereglelgiin predmeedyydiiji byteen gargalgiiji jixe bolgoxotojoo xamta, niutagai tylişe abalgiiji ba barilgiin materiaalnuudiiji yiledberilgiiji byxii xemzeegeer xygzeexe şuxala.

(Yrgelzelelenь udaadaxi noomerto)

SOCIALIIS MALAŻALDA TEŻEELEI XYSETE BAAZA BAIGUULAJA!

Hajaxan, Selengiin aimagai, XVIII Partiiina Sjeezdiin neremzete kolxoozoi soloto kolxooznig-lygovood nyxer V. A. Geraasimov bolbol „Sabşalangai ba belşeeriin urgasiiji xaişan geze deeşelyylxeb" gehen teemeer, aimagalgaa Teelьmanei neremzete kolxoozdo leekce unşahan baina. Sabşalangiiji haizaruulgiin talaar, өөriingөө olon zilei oopedoi yndehe huuri deere nyxer Geraasimov bolbol sabşalangai ba belşeeriin urgasiiji manai ysloovido xojor-gurba daxin jixedxeze bolxo baihan tuxai kolxooznlguudta xeleze ygebe.

Nyxer Geraasimov xadaa sabşalangiiji şanarzuulhanaigaa ba agrotexniiçeske xemzeejabuulganuudiiji xerglehenelgee aşaar, өөriingөө uçaastog deerehee gektaar byriiin 50 ceentner ybehe xuriaaza abhan baina. Tere xadaa sabşalangaa uhaldag baina: tyryyşiin uhalalgiiji main exleer, xojordoxioo—20 xonog xoino, gurbadaxiaa ijyyniiin 15-da xedeg baigaa.

Leekcede suglarhan kolxooznlguud bolbol nyxer Geraasimovai leekciiji ton honirxoltoigoor şagnaba. Yge xelegşe kolxooznig nyxer Badmazaapov bolbol Geraasimovai xydelmeriiin oopediiji sabşalangai azalda xereglelge xadaa kolxooz byxende şuxala, „jyyb gexede, manai uçaastoguudai jixenxinь seber bişe baina, xamagai tyryyn, bog şoroihoo ba şuluunuudhaa seberlexe xeregtei. Eneenhee sabşalangai urgasanь deeşelxe ba ybehe xuriaalga xyngedxegdexe baina",—geze xelebe.

Kolxoozoi zooteexnig nyxer Montoojev xadaa,—„manai kolxooz bolbol navoozoi ton jixe baibaşji haanь, sabşalangaa navoozoor haizaruulnagyi. Sabşalangai gazarai 80—90 proceentiijinь navoozoor haizaruulxa şuxala. Sabşalangai urgasiiji deeşelyylxiin gol xemzeejabuulga bolxo, uhalalga xadaa manai ysloovido ilangajaa effektiivne, uşaranь, manai gazarai jixenxinь xydөө gazar baina,"—өөriingөө vestypleeni soo temdeglebe.

Teelьmanei neremzete kolxoozoi kolxooznigud bolbol ene zilde 770 gektaar plooşçadiiji uhalxa, 100 gektaar gazariiji navoozoor haizaruulxa ba gektaar byrihөө dunda ziseegeer, 25—30 ceentner ybehe xuriaaxa geze ujalga abba.

Respyybliikiin byxii kolxoozuud bolbol ene galxamşag yydxeliiji demzexe ba saaşadanь delgeryylxe johotoi.

SABŞALANGAI BA BELŞEERIIN URGASIIJI DEEŞELYYLGIIN MINII OOPED

Selengiin aimagai, Zargalantiin selьsoveedei, XVIII Partsjeezdiin neremzete kolxoozoi kolxooznig—lygovood nyxer V. A. Geraasimovai, Teelьmanei neremzete kolxoozdo unşahan leekce.

Manai paartiin XVIII sjeezd bolbol өөriingөө xydelmeriiji hajaxan dyyrgebe. Sjeezd deere, araduudai voozdь nyxer Staalin iigeze xelee: „... Xonidoi ba gaxainuudai too tolgoiji xojor daxin, eberte tomo malai too tolgoiji 40 proceenteer, moridoi too tolgoiji 35 proceenteer olon bolgoxo". Ene ton jixe ba xariuusalgatai zorilgo xadaa zaabol dyyrgegdexe johotoi.

Taanar, nyxed kolxoozniguud, tezeelei bexi baazagyigөөr malai too tolgoiji oloşoruulxa ba terenei produktiivnostiiji deeşelyylxe tuxai xeleze bolxogyi baihiijinь, өөhedөө medenet. Iimehee, malai tezeeliiji yiledberilgiin asuudal xadaa mynөө yjede xezee byxeneixhөө ylyy serьjoozno udxaşanartai baina. Bidener bolbol ybehe, soloomo, miakiina gexe metiin şiryyn ba gymioonno tezeelnyydhee gadana, myn koncentriirovanna tezeel geze nerelegdedeg, tiime xysete tezeelnyydtei baixa johotoibdi. Jyynei tulada xysete tezeelnyyd bidende xeregteib? Tere xadaa manai malazalai produtiivnostiiji deeşelyylxiin, yniienhee hy haalgiiji jixedxexiin, malai şignyyriiji xynde bolgoxiin, xydelmeriiin malai byteөsiiji deeşelyylxiin tula bidende xeregtei.

Mynөө, bi xadaa sabşalangai urgasiiji deeşelyylgiin asuudalnuudta togtozo xelexiiji xaraadaa abnab, uşaranь, manai ysloovido, tezeelei racioondo ybehen bolbol ton jixe proceent ezeldeg baina.

Bi bolbol, nyxed kolxooznlguud, kolxoozdoo malazalda tezeelei bexi baaza baiguulxiin tylөө temesehen tuxaigaa taanarta xeleze ygexiiji xyseneb. Ene asuudal xadaa, minii hanaxada, taanariiji jixeer honirxuulxa johotoi, jyyb gexede, tanai kolxooz bolbol malazalai tomo kolxooz baina.

Bidener xadaa hy-tovaarna feermetei baihiijimnai, taanar medenet. Feermiimnai malnuudai jixenxinь mitiisyyd jym. Tereenhee gadana, xoniduud, jamaaduud, gaxainuud ba moriduud bii. Apreeliiin negende byxii tyrelei 2572 tolgoi maltai baigaabdi. Myn, kolxooznlguudai iiiçne xereglelde 300 tolgoi malnuud bii.

Malnuudaimnai tiime ysөөn bişe baihiijinь xarana bezet. Zil jirexe byri malnuudai too tolgoi ulam oloşorxo baihanь oilgoştoi baina. Xerbee mynөө baigaa tezeelei baazaiji bagsaamzaar bodoo haa, iime kartiina bolxo: bidener bolbol 600 gektaar sabşalantai, 30 gektaar tezeelei nogoonoi tariigatai, 24 gektaar korneplooduud, 160 gektaar zelioonkiin tariigatai bainabdi. Gexetei xamta, jixenxidee zelioonkoor moriduudaa tezeegşebdi. Kolxoozdoo, dunda ziseegeer gektaar byrihөө 12-13 ceentner tezeel abdagabdi. Ene xadaa tezeelnyydei xereglelgiiji xysed xangadaggyi. Iimehee, ybehenei, tezeelei kylьtyyrenyydei ba korneplooduudai urgasiiji deeşelyylgiin ton serьjoozno asuudal bidenei urda baina.

Өөriingөө kolxoozdo 1928 onhoo xoişo lygovoodoor xydelmerilexe zuuraa, ene asuudal tuşaa baga bişe anxaralaa tabihan bainab. Esesei esestee, bi bolbol ene xeregte anxaralaa serьjooznoor tabiaagyi haa, amzaltanuudiiji tuilaza bolxogyi baina geze viivod xeehem. Teed, tiimel baigaa.

Bi bolbol ton prostoi xemzeejabuulganuudhaa exilee beleib. Өөrtөө tuşaaza abhan sabşalangaigaa gazariiji zil byri bog şoroihoo, burgaaha xargaanuudhaa ba şuluunuudhaa seberledeg baigaab. Eneegeeree, bi xadaa nogoonuudai hainaar urgaxa ba xuriaalgiiji geeltegyigөөr yngergexe ysloovi baiguulhan bainab. Ene asuudal tuşaa todoor xelehenei xereggyi geze hananab, uşaranь, taanar, kolxooznuud bolbol ene xeregei aşagtai ba şuxala baihiijinь medenet.

Ondoo xemzeejabuulga—zizexenyydeer byleg bylegөөrөө urgahan burgaahanuud, xarganaanuudhaa sabşalangiiji seberlelge tuşaa togtozo xelexemni. Ene xadaa manai ysloovido şuxala jym. Olon kolxoozuud bolbol sabşalangai gazar baga geze xelsebeş, sabşalangai gazariiji yrgedxelgiin xeregte jyyşji xedeggyi baina. Burgaaha xarganaanuudhaa sabşalangiiji seberlelge bolbol ynder urgasatai sabşalangiiji yrgexe ba ygexe johotoişji baina. Өөriingөө kolxoozdo ene xemzeejabuulgiiji zil byri jabuuldagbi.

Sabşalangiiji miil seberlelge xadaa yşөө le dutamag baina. Nogoonoi ynder urgasa abxiin tula sabşalangai gazar deere agrotexniiçeske xemzeejabuulganuudiiji xereglexe şuxala. Xemzeejabuulganuudai negen deere—sabşalangiiji borpoilolgo tuşaa togtoxomni, ene xemzeejabuulgiiji bidener bolbol ene zilde yngergexe geze xaraalaad bainabdi. Gazarai xatuuzaşahan xyrihiiji zөөlerүylxin, nogoonoi yndehende agaarai jixeer orodog bolgoxiin ba gazarai miikroorganiizmuudai deejatelьnostiiji haizaruulxiin zorilgoor, sabşalangiiji borpoildog jym.

Bidener bolbol ybehenei urgasiiji xojor ba gurba daxin jixedxexiin tula gazaraa uhaldag boloobdi. Ilangajaa nogoonoi urgaza baixa yjede, manai ende xura borooni bagaar orodog baihanь, taanarta elite baina. Teed, kolxoozuud bolbol jedinoliiçna azaxiida adaliaar priroodiin stixiide barigdaza baixa johogyi, xarin jamarşji pogoodnoo ysloovido nogoonoi ynder urgasiiji xuilaaxaar, өөriingөө xydelmeriiji organizovaala johotoi.

Uhalalgiiji bi xaişan geze jabuuldag bilb? Main exleer, sabşalan deere nogoonoi urgaza exilxeleerenь tyryyşiinxiee uhaldagbi. Xojordoxi uhalalgajaa negedexihee 20 xonog xoino jabuuldag bainab, gexetei xamta, uhalalgiiji jabuulza baixa yjedee gazar ba nogoonuud jamar bainab geze azaglagşab. Gurbadaxi uhalalgajaa nogoonoi sesegleze baixa yjeer (manai ysloovido ijyyniiin 15-da) jabuulagşab.

Namda tuşaagdanxai uçaastoguudai xazuuda xojor bulaguud bii jym. Ede bulaguud xadaa uhalalgada xereglegdexe uhanai istoçnigonь boldog. Ganduu ylenyydte ede xadaa xataşadag jym. Uhagyi yleşexegyin tulada ybelei yjede mylihe sugluuldag bainab. Eneeniiji ligeze xexe xeregtei gebel: bulaghaa garza baihan uhiiji sabşalandaa dyteşeg gazarta asarza, tende ton jixe mylihe sugluulxa şuxala. Xabaranь, mylihenei xailxada, tere uhiiji, uridşalan seberlegdehen kanaavaar sabşalan teeşee abaaşadagbi, iinehee namda jamarşji gantuu zun ajuultai bişe, xarin xezee byxende, xereglegdexe uhatai baidag xym. Sabşalan deegyr gorixonoi urdadag baigaa haanь, mylihe sugluulxa xereggyi baihanь elite baina.

Tereenhee gadana, manai kolxooz bolbol sabşalangiiji navoozoor haizaruulgiiji praktikovaaldag jym. Eneeniiji iime johoor jabuulagşabdi: ybelei torşodo navoozoo kyyçe kyyçeer sugluulaad, xavar bolxodo, negektaarta 120 ceentner navooz xyrtexeer bodomzolzo, terenee sabşalan deegyyree taraagaad bornoildog bainabdi.

Ede byxii xadaa manai kolxoozdo jyy ygeneb? Ede byxii xemzeejabuulganuudiiji xereglexe xeregtei baina gy?

Nyxed kolxoozniguud, bi bolbol edeniiji praktika deere turşahan deerehee, deere xelegdehen xemzeejabuulganuud xadaa kolxoozdo ton jixe tuha xyrgedeg ba edeeniiji ene zilhee exileed, kolxooz byxende xereg deerenь bejelyylxe xeregtei geze xeleneb.

Eneende taanariiji etigyylxin tula nege xedil ciifrenyydiiji xaruulxamni. 1937—38 onuudta kolxoozoi sabşalangai byxii plooşçadь deerehee gektaar byriin 18-19 ceentner ybehen xuriaagdahan baina. Ede zilnyyd şiiz noitoor, xura boroogoor neileed elxeg baihan hen. Xura boroogoor xomor zilnyydte sabşalangai urgasa xadaa dunda ziseegeer, gektaar byrihөө 7-8 ceentnerhee deeşe bişe baidag jym.

Bog şoroihoo seberlegdehen, burgaaha xarganaanuudgai bolgodohon, uhalagdahan ba navoozoor haizaruulagdahan sabşalan deerehee, 1938 ondo 47 gektaar plooşçadьhoo dunda zergeer, gektaarai 38,8 ceentner, zarim uçaastoguud deerehee 40-50 ceentner erxim şanartai ybehen xuriaagdahan baina. Ene zilde bi xadaa 50 gektaar plooşçadь deerehee, dunda zergeer, gektaarai 50 ceentner, 10 gektaar plooşçadьhoo—80 ceentner ybehe abxa geze ujalga abhan bainab. Ene ujalga xadaa dyyrgegdexe geze naidaltaib, uşaranь, eneenei tula byxii şuxala ysloovinuud baiguulagdanxai.

Iime urgasanuudiiji kolxooz byxen, brigaada byxen xuriaaza şadaxa baina geze, bi hananab. Eneenei tulada sabşalangiiji seberlelgiin, tygsyyl burgaahanuudhaa seberlelgiin johoor, tereniiji haizaruulxa ba uhalaxa johotoi hainaar orolosotoigoor tabixa ba, sabşalangai uhalalgiiji ba haizaruulgiiji organizovaalxa xeregtei. Eneenei tula kolxooz bygede byxii ysloovinuud byrin bii baina.

XEREGYYD BA XYNYYD

Ulaan-Ydiin depoogoi, tuhalalsaxa ceexnyydei xydelmerişed xadaa sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaanida orolsozo, socialiis ujalganuudiiji abaad, tereenee xyndeteigөөr gyisedxeze şadaa. Zişeelxede, tookarьnuudai komsomoolьsko brigaada (brigadiiranь nyx. Tenniigin) bolbol өөhedingөө abhan (ujalgiiji) programmiiji 253 proceent gyisedxөө. Ene brigaadiin erxim staxaanovcuud xadaa Leenin—Staalinai paartiin istoriiçeska XVIII sjeezdiin neegdexe yder—maartiin 10-da, azilai byteөsiin talaar yzegdөөgyi, rekoordno amzaltanuudiiji xaruulhan baina. Konkreetne zişeenyydiiji xaruulaa haa: komsomoolec nyx. Ootorgyn gegşe maartiin 10-nai yder, 8 çaasai torşo soo yildberiingөө noormiiji 800 proc., tookarьnuud nyxed Solujaanov—550 proc., Zinoovьjev—420 proc. gyisedxehen baina.

Gadana, komsomoolьsko-zaluuşuudai brigaadiin kollektiiv bolbol haja debzyylegdehen zaluu brigadiir nyx. Izyymcevei xytelberi doro xydelmerildeg baina. Ene zuuraa, tuş brigaadiinxid bolbol yiledberiingөө daabarinuudiiji 250 proceenthee dooşo bişe dyyrgexe ujalga abhan aad, mynөө 317 proceent xyrter dyyrgene.

Myn, elektrosvaaroçna ceexiin staxaanovcuud, nyxed Yrlaanov, Jevstigneejev, Kyznecoov gegşed rekoordno amzaltanuudiiji tuilaa byteөl, yiledberiingөө daabarinuudiiji yder byri 500 proc. xyrter dyyrgene. Tereenhee gadana, staxaanovcuudai iniciativaar tus ceexenь kylьtyyrne bolgogdonxoi.

lektrosvaarkada xeregl deg byxii Instrymeen denь zahagdan, zoxioogd baina.

Tereşelen, kyzneeçne cee xid xadaa azalai byteөsii laar muu bişe pokazaate Staxaanovcuud—kyzneec nyxed Povorozniyyg, Bak ba busad 400 proceent x yiledberiingөө noormiiji d gene.

BKP(b)-ein XVIII sjeez neremzete sorevnovaanii soo, xydelmerişedei politii aktiivnostinь aixabtaraar şelee. Depoogoi tuhalal ceexiin byxii xydelmerişed bol BKP(b)-ein XVIII sj deere xelhen, nyxer Staal nyxed Moolotovoi ba Żda vai doklaaduudiiji jixe a naar yzeze baina. yrgelzelze baigaa sociali revnovaaniiin jabasa tuxai erxim xynyydei yder oopeduudiiji xaruulza b xaniin gazeedyyd regyl gargagdana. Ene byxii xe jabuulganuud xadaa xydel şedei azalai byteөsiiji d lyylxe jabaldalda ugaa jix ha xyrgedeg baina.

Ulaan-Ydiin depoogoi tiiv xadaa BKP(b)-ein XVIII diin neremzete socialiis s novaaniiji yrgelzelyylxe dalda iniciatoranь baina. tula, manai depoogoi kol bolbol ene xariuusalgata gajaa xyndeteigөөr dy ze, ilaltiin yşөө nege po telьnuudiiji xaruulxa zori byri hainaar xydelmerilxe gatai.

DYYDKIN—Depo tuhalalsaxa cee maaster.

VRAAÇUUDAI KONFEREENCE

N.-Selenginsk. (Manai sobkoorhoo). Aimagai uçastkoovo medeciinske xydelmerilegşedei konfereence ene hajaxan bolzo, eneen deere 1938 onoi argalalgiin ba profilaktiiçeska xydelmeriiin itooguudiiji gargaba.

Ene konfereence deere, xydөөgei uçaskoovo medxydelmerilegşed bolbol xeze baihan xydelmeriingөө tuxai otçood xebe. Nyxedei preenihee xaraza yzexede, zarim gazarnuudta tus xydelmeriiin muugaar jabuulagdaza baihaninь elirne. Zagastain vraçeebne ambulatoori (erxilegşenь Briaanskii), Tamçiin feelьdşerske pyynkt (erxilegşenь Novasioolov) g. m. gazarnuudaar tus xydelmeri xangaltagyi jabuulagdahan baina. Povorootsko feelьdşerske pyynkt bolbol (erxilegşenь Zoorin) kolxoozuudai dunda obşçeestvenne profilaktiiçeska xydelmeri jabuuldaggyi, xabaatai xydelmeriөө emxidxexiin orondo, xydelmeriingөө sag soo arxidaza, zaniaatlaa deg byxii jabadal xytelberi Zoorinoi zyghөө baina.

Zarim ybeşentei teme hyylei şine meetodyyd ba xydөөde sanitaarna obo no xydelmeriiji xaişan jabuulxa tuxai jixe hon toi leecenyyd ene konfer deere xelegdebe.

Konfereenciin delegaa bolbol 1939 ondo argalalgi profilaktiiçeska xydelm erxim hainaar organizov arad zonoi dunda sanitaa dalgiiji yrgenөөr nebteryy ze xelsebe. MynGSO ba P nyydei xydelmerinyydte lalsaxa g. m. ujalganuud han baina.

Ede ujalganuudaa erxim naar bejelyylen dyyrgexiin lada, socialiis sorevnova nosxobo.

C. Dond

MOPR-oi Aikoomoi tyryylegşed ba sekretaarьnuudiiji beledxelge

MOPR-oi obkoom bolbol garxa mai hariin 20-hoo MOPR-oi aikoomoi tyryylegşed ba sekretaarьnuudiiji beledxexe 10 xonogoi kyyrs neexenь. Tus kyyrsedenь 35 xyn huralsaxa baina. Gadana, Ulaan-Yde goo Centraalьna, Żeleezno-dor ba Prigorodno raikoom dergede MOPR-oi ciin xytelberiilegşedei 10 goi seminaar yngerge

Exener-obşçeestvenniciin soveed

Hajaxan gyrenei, Niizne-Angaarskiin zagahanai zavoodoi dergede exener-obşçeestvenniciin soveed organizovaalagdahan baina. Eneenei sostaavta 5 exenernyyd oruulagdaba. soveed xadaa xydelme bağdaliiji ba sanitaarna jab haizaruulxa xydelmeri jab baina.

Zagahabarigşadai konfereence

Yngerhen maartiin hyyleer, Xoito Baigalai aimagai ceentr deere, Niizne-Angaarskiin zagahanai zavoodoi ba kolxoozno seektorei, zagaha barigşadai konfereence yngergegdehen baina. Ende, 1938 onoi ba ene I kvaartalai zagahabarigii nai gyisedxel tuxai itoog xahaa gazaha, xabarai ba sagta zagaha barigalga b tuxai xelsehen baina.

20 xyniiji tyrlizmde elьgeexenь

Modonoi ba uradxalgiin xydelmerilegşedei sojuuzai obkoom bolbol ene onoi mai, ijyynь ba ijyylь haranuudta 20 erxim xyniiji tyrlizmde elьgeexe baina. Edener xadaa Moskvaa graad, Zakavkaazi, Gry dalai ba Moskva—V kanaal g. m. jabaxa bai

Sabşalangai uhalalga exilee

Xoriin aimagai kolxoozuud bolbol sabşalangaigaa gazariiji uhalza hajaxan exilee. Aşangiin selьsoveedei „Kraasna Pobeeda" kolxoozoi kolxooznigud bolbol plyygyydeeree uhalalgiin kanaavanuudiiji yrgedxeze baina. Mynөө, 60 gektaar uhalalgiingaa gazarhaa 20 gektaariinь uhalaa.

Myn, Dunda-Xudanai somonoi, Leeninei neremzete kolxooz sabşalangaa uhalza exilee.

XOORINSKI.

Geraasimovska xydelөөnde orolsobo

Zagarain aimagai, Teelьmanei neremzete kolxoozoi kolxooznigud bolbol Selengiin aimagai, XVIII Partiiina Sjeezdiin neremzete kolxoozoi kolxooznig—lygovood nyxer V. A. Geraasimovai leekciiji zybşen xelsehen baina.

Xelselgede xabaadahan kolxooznigud bolbol socialiis malazalda tezeelei bexi baaza baiguulxa jabadalda nyxer Geraasimovai oopedoi ton jixe udxaşanartai baihiiji temdegleze, ene zilde terenei oopediiji praaktikada deeree xereglexe, sabşalan deerehee ynder urgasa xuriaaxiin ujalga abaad, geraasimovsko xydelөөnde orolsobo.

B. Z.

Muxar-Şiberei kolxoozuudta—geraasimovska xydelөөn

Muxar-Şiberei aimagai kolxoozuud bolbol soloto kolxooznig—lygovood nyxer Geraasimovai leekciiji zybşen xelseze exilbe.

Apreeliiin 11-de tere leekciiji Kaliininai neremzete ba „Komsomool" kolxoozuudai kolxooznigud zybşen xelsebe.

Kolxooznigud bolbol nyxer Geraasimovai oopediiji ton jixer segneze, nyxer Geraasimovai zişeegeer sabşalangai tiime ynder urgasa xuriaaxa geze ujalganuudiiji abba.

Kaliininai neremzete kolxooz bolbol 10 gektaar oopedno uçaastog tahalza, tereenei uhalxahaa gadana, myn navoozoor haizaruulxa ba bornolloxo baina. Tereenhee gadana, 60 gektaar plooşçadь gazariiji burgaaha xarganaa, modo şuluunuudhaa seberlexe ba gazariiji yrgedxexe baina.

Lygovood Geraasimovai ene galxamşag yydxeliiji aimagai „Za bolьşevistskiije teempi" gazeede xeregleze xaiuulnaar demzehen baina. Tus gazeed bolbol nyxer Geraasimovai leekciiji tolilohon baina. Tere gazeede tyryy bişeg bolbol lygovoodstvodo geraasimovska xydelөөn exilxe tuxai bişegdehen baigaa.

S. Baltakoov.

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAA

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. ... 10. Телефоны: Редактора 6-44. ... — 3-29, ... — 7-55, ... — 5-47.

NKMP-iin tipograaii Glavlit № 657